

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ
КРЕМЕНЧУЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ МИХАЙЛА ОСТРОГРАДСЬКОГО

**ЕКОНОМІКА І УПРАВЛІННЯ:
АНАЛІЗ ТЕНДЕНЦІЙ ТА
ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ**

Коллективна монографія

За редакцією:
Касич А.О.
Хоменко М.М.

Кременчук
2013

УДК 330:338.2"313"
ББК 65/65.05
Е 45

Рецензенти:

Гончаров Ю.В., доктор економічних наук, професор
Рудченко О.Ю., доктор економічних наук, професор
Пилипенко А.А., доктор економічних наук, професор

Рекомендовано до друку вченою радою Кременчуцького національного університету імені Михайла Остроградського, протокол №3 від 27.12.2012 року

Економіка і управління: аналіз тенденцій та перспективи розвитку.
Е 45 Колективна монографія. Кременчук: ТОВ «Кременчуцька міська друкарня», 2013. – 240 с.
ISBN 978-617-641-015-7

В монографії викладені результати досліджень колективу вітчизняних науковців щодо актуальних теоретичних та практичних питань розвитку сучасної економіки.
Досліджено широкий спектр проблем з таких напрямів:
- макроекономічні індикатори розвитку національного господарства;
- проблеми та перспективи регіонального розвитку національного господарства;
- сучасні орієнтири забезпечення стійкого розвитку підприємств та організацій.
Розраховано на студентів, аспірантів, викладачів, наукових співробітників та фахівців, які займаються питаннями стійкого розвитку національного господарства та господарюючих суб'єктів.

*Автори вміщених матеріалів висловлюють свою думку, яка не завжди збігається з позицією редакції.
За зміст матеріалів відповідальність несуть автори.*

УДК 330:338.2"313"
ББК 65/65.05

ISBN 978-617-641-015-7

© Кременчуцький національний університет імені Михайла Остроградського, 2013

ЗМІСТ

РОЗДІЛ 1 МАКРОЕКОНОМІЧНІ ІНДИКАТОРИ РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНОГО ГОСПОДАРСТВА	6
1.1. Світовий досвід розвитку національних інноваційних систем (Кисич Л.О.)	6
1.2. Теоретико-методологічні засади дослідження відкритих економічних систем (Семко Т.В.)	12
1.3. Вплив іноземного капіталу на розвиток банківської системи України (Шатовал Л.П., Дяченко Г.О.)	21
1.4. Енергоефективність ВВП як показник сталого соціальноорієнтованого розвитку промисловості України на інноваційних засадах: практичні та методичні аспекти (Бондар-Підсурська О.В.)	27
1.5. Особливості розвитку малого бізнесу в Україні. (Черевик Н.В.)	37
1.6. Аналіз та перспективи використання ресурсів мережі Інтернет як рекламного засобу (на прикладі регіональних Інтернет-порталів) (Семеніхіна В.В., Орлянський А.Г.)	42
1.7. Сучасний стан та вдосконалення системи електронних грошей в Україні (Беспарточна О.І., Яковенко Я. Ю.)	47
1.8. Методичні підходи до стратегічного розвитку сільського господарства (Цісан Р.М., Кравченко А.О.)	51
1.9. Концептуальні основи менеджменту вищої освіти (Почтовюк А.Б.)	61
1.10. Тенденції реалізації митної політики України (Глухова В.І., Потомаренко А.А.)	66
1.11. Економічний вимір бідності сучасного суспільства (Ховрак І.В.)	72
1.12. Сучасний стан малого бізнесу в Україні (Гносва І.М.)	77
1.13. Необхідність реформування стягнення податку на додану вартість в Україні у контексті інтеграції до ЄС (Федорченко Н.Л.)	83
1.14. Управління природно-ресурсними конфліктами в контексті теорії стейкхолдерів (Петрушенко М.)	87

РОЗДІЛ 2 ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНОГО ГОСПОДАРСТВА 94

2.1. Стратегічний аналіз регіонального розвитку (Максименко Д.В.) 94

2.2. Вплив проявів монопольної влади на рівень добробуту населення регіону (Перваков О.С.) 101

2.3. Перспективи розвитку зеленого туризму в Полтавській області (Бачкір Л.В., Шевченко Т.М.) 114

2.4. Механізм забезпечення стійкого розвитку туризму в Україні (Карлик Ю.Ю., Бігдан М.Г.) 122

2.5. Тенденції соціально-економічного розвитку Полтавського регіону: сучасний стан та перспективи (Семеніхіна В.В., Рубан В.В.) 128

РОЗДІЛ 3 СУЧАСНІ ОРІЄНТИРИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТІЙКОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ ТА ОРГАНІЗАЦІЙ 133

3.1. Формування інвестиційної стратегії підприємства для реалізації завдань розвитку (Кришан О.Ф.) 133

3.2. Вплив гудвілу на вартість підприємства: вітчизняний та зарубіжний досвід (Касич А. О., Люшечкіна А.І., Данилєйко О.А.) 141

3.3. Моделі інноваційного розвитку підприємств машинобудівного комплексу України (Різніченко Л.В.) 147

3.4. Особливості впровадження системи менеджменту якості на підприємствах машинобудівної галузі (Різніченко Н.С.) 154

3.5. Управління дебіторською заборгованістю банківської установи (Ткаченко І.В., Плешкова М.В.) 160

3.6. Особливості впливу релевантної інформації на прийняття управлінських рішень (Федорченко Н.Л., Корніяш В.С.) 164

3.7. Розвиток актуарної облікової діяльності економічних суб'єктів (Маначинська Ю.) 169

3.8. Організаційно-методичні підходи до оцінки витрат на якість освітньої організації (Сакун Л.М., Гончаренко Ю.С.) 175

3.9. Необхідність складання фінансової звітності у відповідності до МСФЗ (Авраменко О.І., Савченко О.С.) 181

3.10. Реінжиніринг бізнес-процесів периферійного аеропорту ПОКП „Аеропорт-Полтава” (Опищенко О.В.) 185

3.11. Обґрунтування використання терміну „стратегічна безпека” в системі планування діяльності організації (Запуніна О.М.) 192

3.12. Концептуальні підходи щодо обліку в управлінні інноваційною діяльністю (Ліба Н.С.) 197

3.13. Стратегічний бенчмаркінговий аналіз як основа для формування стратегії фармацевтичного підприємства (Фролова В.Ю.) 201

3.14. Особливості методики проведення аналізу фінансової стійкості в контексті удосконалення аналізу власного капіталу в умовах реформування національного господарства (Багрій К.Л.) 208

3.15. Моделі оцінки впливу внутрішніх факторів на величини капіталу машинобудівних підприємств та його структурних елементів (Македон В.В., Шипіцина Г.А.) 215

3.16. Організація інформаційної складової обліково-аналітичної системи (Реслер М.В.) 224

3.17. Застосування системи збалансованих показників (Balanced Scorecard) для цілей стратегічного аналізу підприємства (Циган Р.М., Яценко Н.М., Крот Л.М.) 228

3.18. Термінологічний аналіз категорії „стратегічний потенціал підприємств” (Юденко Н.О.) 234

„оперують” такими поняттями як: стратегічне планування, стратегічне управління, стратегічне партнерство, стратегічні задачі, стратегічний результат. Для аналізу і порівняння існуючих визначень складемо таблицю (табл. 3.10).

Таблиця 3.10. Огляд понять „стратегія”

Аналізовані визначення	Відображене смислове навантаження											
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1			*	*		*					*	*
2				*		*			*			
3			*			*			*	*		
4				*			*				*	
5			*	*		*					*	*

Неоднозначність вирішення задачі стратегічної безпеки організації обумовлена різнохарактерністю впливових факторів, тому її необхідно розглядати в комплексі всіх взаємозв'язків. Визначення найважливіших складових, їх аналіз і виявлення впливу на стратегічну безпеку є необхідністю.

Існуючі визначення правомірні, взаємодоповнюючі, проте недостатні для відображення всього змістовного навантаження. Вони не враховують факторів, що впливають на стратегічну безпеку в повному обсязі, не відображають широкий спектр взаємозв'язків. Розв'язання проблеми забезпечення стратегічної безпеки – складна проблема, яка повинна вирішуватися на всіх рівнях, починаючи від державного уряду та включаючи галузь промисловості, виробничих систем, сервісних компаній, виробництв і т.д. Швидкість і ефективність вирішення проблеми стратегічної безпеки організації визначається також економічним станом держави.

Неоднозначність вирішення проблеми стратегічної безпеки організації зумовлена різнохарактерністю впливових факторів, тому її необхідно розглядати в комплексі всіх взаємозв'язків, визначення найважливіших складових, їх аналіз і виявлення впливу на розвиток.

Підводячи підсумок дослідження можна вважати, що стратегічна безпека – це стан захищеності „стратегічних інтересів організації” від зовнішніх

внутрішніх факторів, за якого забезпечується коректний вимірюваний вплив факторів: наявність інформаційного середовища; прогнозування ситуації, що дозволяє забезпечувати стійке функціонування організації. У запропонованому визначенні відображено смислове навантаження, яке розкриває всі пункти інформаційного середовища, що характеризує стратегічну безпеку організації.

3.12 Концептуальні підходи щодо обліку в управлінні інноваційною діяльністю

Сучасна модель розвитку економіки вимагає підвищення інноваційної активності як наукових, так і виробничих суб'єктів господарювання. Останнє пов'язане з необхідністю модернізації системи управління, а, відтак, і формування нових сегментів розвитку його базової інформаційної підсистеми – бухгалтерського обліку. Бухгалтерський облік є засобом інформаційного забезпечення процесу прийняття управлінських рішень при здійсненні інноваційної діяльності на підприємстві. Система бухгалтерського обліку забезпечує безперервний процес фіксації первинної інформації про господарські операції, групування даних за певними ознаками, напрямками, періодами та надання оперативної, достовірної та своєчасної інформації про інноваційну діяльність підприємства. Специфіка інноваційного процесу, його новизна та відсутність практичного досвіду впровадження інноваційного продукту, чутливість до змін зовнішнього середовища вимагають постійного аналітичного обґрунтування управлінських рішень. Відтак виникає потреба в існуванні достовірної економічної інформації про інноваційну діяльність підприємства, яку надає система бухгалтерського обліку.

Розвиток теорії й практики обліку інноваційної діяльності досліджено зарубіжними вченими, серед яких: В.О. Проскуріна, Б. Твісс, В.І. Ткач, А.С. Тухтарова, П. Уайт, Р. Фостер, В. Хартман, В.Е. Шукшунов, Н.А. Шумпетер та ін.

Облікові аспекти інноваційної діяльності в Україні висвітлено у працях таких науковців: І. Бланка, О. Бородкіна, В. Бачинського, Ф. Бутинця, В. Василенка, О. Контаєвої, Н. Краснокутської, Я. Крупки, Н. Малюги, Л. Нападовської, М. Пушкаря, В. Шевчука, В. Шматька та ін.

Визнаючи вагомий внесок у розв'язанні багатьох важливих концептуальних і методичних питань, слід підкреслити, що одним із основних недоліків існуючих стандартів бухгалтерського обліку є відсутність єдиної системи регістрів і рахунків для відображення витрат, доходів і результатів інноваційної діяльності.

Мета дослідження – розглянути роль та концептуальні напрямки розвитку системи бухгалтерського обліку в управлінні інноваційною діяльністю.

Роль бухгалтерського обліку в управлінні інноваційною діяльністю полягає в наданні інформації для:

- формування інноваційної стратегії підприємства і визначення особливостей її формування;
- визначення шляхів удосконалення техніко-технологічної бази підприємств і галузей;
- розрахунку витрат на створення інноваційного продукту;
- бізнес-планування майбутніх фінансових надходжень і норми рентабельності;
- обґрунтування напрямів зниження витрат на створення інноваційного продукту за умови збереження його якості;
- формування системи організації і методології відображення доходів, витрат і фінансових результатів у процесі створення і функціонування інноваційного продукту.

Метою бухгалтерського обліку інноваційної діяльності є створення інформаційної бази для управління процесами розробки, впровадження і реалізації інновацій на підприємстві. Завдання бухгалтерського обліку полягають у реалізації напрямів створення, впровадження і продажу інновацій і включають таке: оцінку інноваційної діяльності; надання оперативної

інформації для управління процесами розробки, впровадження і реалізації інновацій; ведення регістрів аналітичного і синтетичного обліку для відображення процесів інноваційної діяльності; надання управлінської, бухгалтерської і статистичної звітності для контролю за процесами створення, впровадження і реалізації продуктів інноваційної діяльності.

З метою визначення рівня виконання вказаних завдань системою бухгалтерського обліку необхідним є визначення об'єктів облікового відображення інноваційної діяльності та її результатів.

Результатом інноваційної діяльності є інноваційна продукція, яка може мати конкретну матеріальну форму або бути в нематеріальній формі. З метою забезпечення права власності на результати інноваційної діяльності розробником або автором даного продукту необхідно оформити відповідні права. Творці нововведень оформлюють на них авторські і суміжні з ними права. Виникає таке юридичне поняття, як інтелектуальна власність. Вказані права є підтвердженням відображення прав інтелектуальної власності в системі бухгалтерського обліку. Об'єкти облікового відображення безпосередньо пов'язані з об'єктами інноваційної діяльності [210].

Ланка комерційного використання (соціально-екологічної важливості) доробку має мотивувати та визначати підходи до побудови обліку інноваційної діяльності та інноваційної продукції. Облік зорганізовується лише у разі націлення на інновацію, формування пропозицій майбутніх товарів, ОПВ, бізнес-проектів, що пропонуються ринку або потрібні для подальших наукових досліджень.

Інвестування в сучасній технології визначають інноваційну діяльність, якщо їх іншою та невід'ємною складовою є інвестування в наукову діяльність. Втім, об'єктами обліку інноваційної діяльності завжди поряд мають бути:

- витрати, інвестиції у нові технології (інтелектуальні активи, сучасну техніку та комунікації тощо);

Бланка О. В. Концептуальні проблеми розвитку системи бухгалтерського обліку в управлінні інноваційними процесами / О. В. Бланка // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України : збірник праць / Державний вищий навчальний заклад «Українська академія банківської справи Національного банку України». – Суми, 2011. – Вип. 31. – С. 96-109.

- витрати на наукову діяльність (власне дослідження та створення дослідних зразків їх апробація тощо).

Метою інноваційної діяльності є посилення конкурентоспроможності господарюючого суб'єкту, що передбачає отримання та подальше комерційне (важливе суспільне) використання інноваційної продукції. При цьому зрозуміло, що не завжди з інноваційної діяльності є змога отримання товарної інноваційної продукції.

Інноваційна продукція стає об'єктом обліку з моменту документального оформлення її прийняття. Зовні таке прийняття може мати ознаки авторських прав (свідоцтво тощо).

Основними об'єктами обліку інноваційної діяльності, на думку В.М.Жук є: кошториси на її створення; витрати на інвестиції у нові технології та наукову діяльність; інноваційна продукція; процеси комерційного використання продукції (чи її використання для подальшої інноваційної діяльності) (рис. 3.8.).

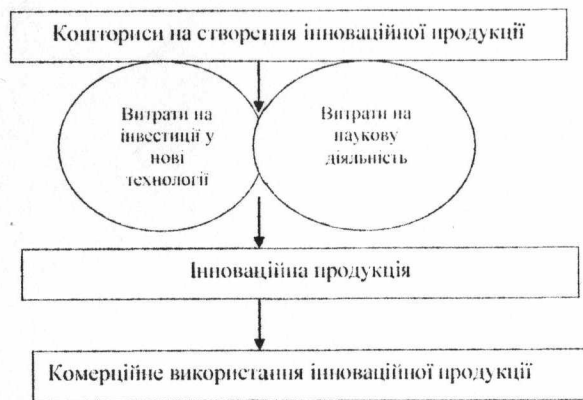

Рис. 3.8. Основні об'єкти обліку інноваційної діяльності

Інноваційна технологія (від задуму на створення інноваційної продукції до її успішної реалізації), посилює сприйняття бухгалтерського обліку як інформаційної системи здатної бути корисною в управлінні інноваційною

діяльністю на всіх стадіях та рівнях. Звідси, потреба управління в обліковій інформації щодо інноваційної діяльності означає основні концептуальні складові побудови відповідного бухгалтерського обліку.

Такими складовими є: нормативні, методологічні, методичні та організаційні заходи щодо розв'язання проблем обліку інноваційної діяльності. На сьогодні очевидно є необхідність уточнення та узгоджень у вищезгаданих нормативних документах з обліку інноваційної діяльності, нематеріальних активів [21].

Отже, вирішення проблем потребує прийняття концептуальних підходів до побудови обліку інноваційної діяльності. Де важливим є:

- нормативне визначення цілісного ланцюга об'єктів бухгалтерського обліку;
- розробка методології обліку інноваційної діяльності;
- розробка методик з планування обліку й калькулювання продукції інноваційної діяльності.

3.13 Стратегічний бенчмаркінговий аналіз як основа для формування стратегії фармацевтичного підприємства

Розробка маркетингової стратегії передбачає дослідження діяльності конкурентів. Порівняльний аналіз маркетингових інструментів, різних напрямків діяльності конкуруючих фірм дозволяє прийняти низку важливих управлінських рішень. Фірма може осмислено, з урахуванням позицій конкурентів, визначити кількісні цілі маркетингу в області продажів, прибутку, ринкової частки. Розуміння своїх переваг дозволяє фірмі більш чітко побудувати стратегію позиціонування власних торгових марок. Виявлення своїх слабких місць у результаті конкурентного аналізу ставить фірму перед проблемою їх подолання. При цьому можна йти своїм власним шляхом або

Жук В.М. Концептуальні підходи вирішення поверхневих та глибоких проблем обліку інноваційної діяльності // Облік і фінанси АПК. - 2011. - № 1. - С.36-39.